

Maa- ja metsätalousministeriö

Asia: VN/15571/2024-MMM-1/ Metsätalouden määräaikaiseen kannustejärjestelmään liittyvät säädösmuutosehdotukset

Viite: Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntö 19.6.2024

Koneyrittäjät ry, jäljempänä Koneyrittäjät, kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laiksi metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä annetun lain muuttamisesta sekä siihen liittyvästä alemman asteisesta sääntelystä. Koneyrittäjät toteaa lausuntonaan hallituksen esitysluonnoksesta seuraavaa:

Yleistä

Koneyrittäjät toteaa, että metsäpolitiikan tulisi olla ennustettavaa ja johdonmukaista. Nyt esitetyissä muutoksissa on useita ongelmallisia elementtejä sekä ennustettavuuden että johdonmukaisuuden näkökulmasta.

Politiikan ennustettavuuden kannalta lakiesitys on huono. Metsätalouden uutta kannustejärjestelmää valmisteltiin vuosia ja laajassa yhteisymmärryksessä päädyttiin nyt voimassa olevaan lakiin. Sen oltua nyt puoli vuotta voimassa todetaan, että tarvittavien säästöjen aikaansaamiseksi on tarpeen tarkastella kannustejärjestelmän yksittäisten tukien tarpeellisuutta ja myönnettävien tukien tukitasoja. Ymmärrämme säästötarpeet ja tukitasojen tarkastelun säästöjen aikaansaamiseksi. Sen sijaan tukien tarpeellisuuden arviointi näin pian tukijärjestelmän voimaantulosta on ennakoimattomuuden lisäämistä metsäpolitiikassa. Emme näe mitään sellaista muutosta toimintaympäristössä, minkä vuoksi kannustejärjestelmän määrärahoja ei olisi edelleen tarkoituksenmukaista kohdistaa kannustimena uuden metsätien tekemiseen, jota nyt esitetään poistettavaksi.

Ehdotettu uusien metsäteiden tuen poisto on muutenkin ongelmallinen. Uuden metsätien tukemisen lopettamista ehdotetaan, vaikka Suomen Metsäkeskus ei ole vielä ottanut ensimmäistäkään 1.1.2024 voimaan tuleen lain mukaista metsätiehakemusta vastaan. Hakemisen ja hakemusten vastaanottamisen mahdollistavat Metsäkeskuksen tietojärjestelmät ovat vasta valmistumassa – esityksen toteutuessa turhaan. Vastaavanlaista poukkoilevaa politiikkaa on aikaisemmin nähty lähinnä EU-tason valmistelussa esimerkiksi uusiutuvan energian direktiivin osalta, jossa komissio ehdotti uutta lainsäädäntöä ennen kuin aikaisemmin hyväksytty kokonaisuutta aloitettiin soveltamaan jäsenmaissa. Tämänkaltaista toimintamallia on Suomessa kritisoitu ja kotimaassa pyritty välttämään.

Uusien metsäteiden tukemisen lopettamista perustellaan vähentyvällä rahoituksella. Asetusmuistiossa todetaan, että vuoden 2025 säästötavoite on arvioitu saavutettavan lakkauttamalla mahdollisuus tukea uusien teiden rakentamista. Hallituksen esitysluonnoksessa kuitenkin todetaan, että vuonna 2025 ei välttämättä saavuteta tavoiteltuja säästöjä, joka onkin

hyvinkin todennäköistä. Lisäksi kuten esitysluonnoksessa todetaan, uusien metsäteiden rakentaminen on ollut vähäistä ja muutaman sadantuhannen euron säästöjä on odotettavissa ehkäpä vuonna 2026 tai 2027. Lisäksi esitetään, että metsäteiden kunnostuksen yhteydessä tehtäviä uusia tieosuuksia ei jatkossa tuettaisi. Näiden määrä on ollut perusteluiden mukaan kokonaista yksi kilometriä vuodessa. Koneyrittäjät ymmärtävät valtion heikon taloustilanteen, mutta säästöjä olisi tarkoituksenmukaista etsiä kohteista, joissa niitä olisi oikeasti saatavissa ja jättää lakimuutosten esitetyn kaltainen merkityksetön viilaaminen sikseen.

Esitys metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Koneyrittäjät katsoo, että lähtökohta etsiä kustannussäästöjä tarkkaan harkituista kohteista on ymmärrettävä eikä Koneyrittäjät kannata tasaisesti kaikkiin tukiin kohdistuvia säästöesityksiä eli ns. juustohöyläsäästöjä. Koneyrittäjien tahtotila on, että **taimikon varhaishoidon kannusteet ovat äärimmäisen tärkeä säilyttää**, kuten myös riittävät kannusteet metsätieverkon kunnossapitoon ja kehittämiseen. Tämän tavoitteen saavuttamiseen riittää asetuksen muuttaminen. Koneyrittäjät toteaaakin, että **lakiesitys metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä annetun lain muuttamisesta ei ole tarpeellinen** eikä erityisen hyvin perusteltu. Koneyrittäjät kannustaa jatkovalmistelussa etsimään tarvittavia säästöjä nykyisen lain pohjalta annetun alemman asteisen sääntelyn kautta.

Koneyrittäjät korostaa, että **toimiva metsätieverkosto on edellytys kilpailukykyiselle teollisuuspuun ja energiapuun hankintaketjulle sekä metsänhoitotöiden tekemiselle**. Tieverkosto on edellytys kannattavan metsätalouden harjoittamiselle. Se palvelee niin metsänomistajia kuin metsäalan toimijoita sekä viranomaisia. Metsätieverkosto on myös metsien virkistyskäyttäjien hyötykäytössä. Lisäksi metsätieverkosto on ollut merkittävässä asemassa laajojen metsäpalojen torjunnassa ja ennaltaehkäisyssä. Ilmastomuutoksen edetessä metsäpalojen riskit kasvavat entisestään. Kaikki tämä on tuotu lakiesityksen perusteluissa hyvin esille. On selvää, että metsätieverkoston kehittämisen painopiste on nyt ja tulevaisuudessa nykyisen metsätieverkoston ylläpidossa. Mutta kuten esitysluonnoksessa todetaan, uusia metsäteitä tarvitaan edelleen jokaisessa maakunnassa. Kuten Koneyrittäjät aikaisemmin toi esille, kustannussäästö uusien metsäteiden tukemisen lopettamisesta ei ole merkittävä.

Koneyrittäjät eivät kannata ehdotettua säännöstä taimikon ja nuoren metsän hoidon tukihaun sekä niiden käsittelyn ja myöntämisen mahdolliseksi keskeyttämiseksi määräajaksi tai toistaiseksi. Esityksen perusteluissa todetaan, että tukihaun ja tuen myöntämisen keskeytyksellä pyritään paremmin ohjaamaan eri toimenpiteiden tasapainoista toteuttamista sekä varmistamaan määrärahojen tasainen käyttö, jotta kannustejärjestelmälle asetetut tavoitteet saavutetaan. Koneyrittäjien näkemys on, että keskeytyksen tai sen mahdollisuuden olemassaolosta tuloksena kävisi oikeastaan päinvastoin. Maanomistajien ja toimijoiden tietäessä, että tuen hakeminen ja päätösten tekeminen voidaan keskeyttää, he tekisivät tuen kattamia töitä niin aikaisin ja niin paljon kuin mahdollista taatakseen tuen itselleen ennen keskeytystä. Ja näin toimittaessa varmistettaisiin, että keskeytyspäätös myös tehdään. Markkinoiden heilunta lisääntyisi.

Koska mahdollisesta tukihaun ja myöntämisen keskeytyksestä olisi ilmoitettava kuusi kuukautta ennen toimenpidettä ja koska kyseiset työt painottuvat kesän ja syksyn kuukausille, säännösten mahdollinen hyödyntäminen olisi haastavaa ainakin kalenterivuoteen perustuvan budjetoinnin sisällä. Ennen heinäkuuta on mahdotonta arvioida, miten paljon jälkirahoitteista työtä tulee kyseisenä vuonna tuen piiriin. Koneyrittäjät katsoo, että akuutin rahapulan kohdatessa tukitasojen alentaminen asetusmuutoksen kautta olisi nopeampi ja tarkoituksenmukaisempi keino reagoida tilanteeseen. Ilmoitukset tuen keskeyttämisestä aiheuttaisi merkittäviä häiriöitä metsäpalvelumarkkinaan, joka ei edistäisi valtion menojen ennustettavuutta tai metsäalan palveluyritysten toimintaympäristöä. On myös muistettava, että taimikonhoidon ja nuorten metsien hoidosta syntyy tuloja valtion kassaan oletettavasti enemmän kuin tuen taso on ja jo ennen kuin tuki on myönnetty ja maksettu. Ei ole järkevää sotkea toimivaa ”konetta”.

Valtioneuvoston asetuserönnos metsätalouden määrääkaiesta kannustejärjestelmästä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Koneyrittäjät toteaa, että **jatkovalmistelussa valtioneuvoston asetusta pitäisi kehittää ilman esitettyä lakimuutosta**. Säästöjen aikaansaamiseksi valmistelussa tulisi keskittyä vain tiettyjen työläjien tukiehtoihin ja tasoihin.

Koneyrittäjät katsoo, että keskeisin esitetty valtion rahoja säästävä muutos on taimikon ja nuoren metsän hoidon tukiehtojen muuttaminen sekä pienpuun keruusta maksettavan lisän laskeminen. Muutos käytännössä johtaisi tuetun pienpuun korjuun loppumiseen tai merkittävään vähenemiseen. Energiapuuta kuitenkin tarvitaan, joten sen hankinta tältä osin siirtyisi puustoltaan hieman järeämpiin kohteisiin eli samoihin kohteisiin, joista korjataan myös metsäteollisuuden tarvitsemaa puuta. Siirtymä tapahtuisi markkinaehtoisesti. Koneyrittäjät katsoo, että kyseinen ehdotus olisi kaikista esitetystä muutoksista vähiten haitallinen ja parhaiten perusteltu.

Metsäteiden perusparannukseen esitetty tuenlasku olisi toteutuessaan todella valitettava. Kuten asetusmuistiossa todetaan, yksityistieverkon investointitarpeen määräksi arvioidaan noin 1,3 mrd. euroa. Investointitarve metsäteitä koskien on myös valtava. Koneyrittäjät korostaa, että vaikka valtion taloustilanne on haastava, infrastruktuurin kunnosta tulee pystyä huolehtia. Se on osa kilpailukyvyyn ylläpitoa, mikä on erityisen tärkeää haettaessa Suomeen taloudellista kasvua.

Helsingissä 6.8.2024

Koneyrittäjät ry

Simo Jaakkola
varatoimitusjohtaja

Koneyrittäjät ry on runsaan 2000:n energia-, maarakennus- ja metsäalan koneyrityjän valtakunnallinen yritys- ja työnantajajärjestö. Koneyrittäjät työllistävät metsäalalla välittömästi itsensä lisäksi noin yli 5000 työntekijää.